

Průvodce cizími světy

Míla Linc

Anotace: Seznámení se základy literárního žánru scifi a fantasy a s jejími nejznámějšími autory.

Určeno pro: druhý stupeň, střední školy, dospělí

Délka: 60 minut

Klíčové kompetence: K učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální

Vzdělávací oblasti: Jazyk a jazyková komunikace

Průřezová témata: osobnostní a sociální výchova,

Příprava:

Papír na zaznamenání brainstormingu a myšlenkové mapy (flipchart, fixy)

Možnost přístupu na internet (alespoň jednou do skupinky)

Průběh lekce:

Po přivítání necháme proběhnout krátký brainstorming na téma „co víme o fantastice“ – píšeme na flipchart nebo na tabuli. Cílem je otevřít studentům obzory, připravit je na to, že vlastně vědí docela dost.

Půjde zejména o definici jednotlivých žánrů, jména hrdinů, názvy filmů a knížek, spisovatele, počítačové hry apod.

Poté si studenty rozdělíme do několika skupin (ideálně do tří nebo šesti) podle přiložených kartiček. Jde o tři základní žánry literární fantastiky: scifi, fantasy, horor.

Skupinky pak vymýšlejí definici toho svého žánru. Je dobré dát důraz na formální zpracování definice. K hledání informací mohou používat knihy nebo internet.

Po prezentaci skupin pak zlehčit touto formulací. Protože definic je neskutečně mnoho a tato je stejně dobrá jako kterákoliv jiná:

Když se potkají dva a bojují pomocí laserů a laserových mečů, je to sci-fi.

Když se potkají dva a bojují meči a kouzly, je to fantasy.

Když se potkají dva a ten, který je poražen, vstane z mrtvých, je to horor.

Existuje také řada podžánrů (viz přiložená myšlenková mapa). Ukázat třeba jen namátkově, aby bylo zřetelné, jak lze k těmto žánrům přistupovat.

Poté přijde na řadu skupinová práce. Studenti dostanou čtyři klíčová slova a na jejich základě zpracují příběh, který bude odpovídat žánru, jehož definici vymýšleli. Klíčová slova se musí použít v pořadí, v jakém jsou napsána.

Klíčová slova:

Dívka

Okamžik

Přistihnout

Milost

Poté, co studenti své verze příběhů prezentují, tak nabídnout verzi ze skutečného života:

Dívka nastoupí do tramvaje. Ale nemá lístek a v okamžiku, kdy ji přistihne revizor, tak ji z tramvaje bez milosti vyhodí

Cílem tohoto cvičení je ukázat, že v kulisách sci-fi a fantasy lze odvyprávět víceméně jakýkoliv příběh. Jde o ukázkou z knihy *Jak blufovat o scifi*, kde je takto ukázáno, jak mohou vypadat různé žánry. V případě dostatku času lze přečíst.

Posledním skupinovým úkolem je poznání nejznámějších spisovatelů. Každá skupina dostane jednoho autora a společně vypracují krátké seznámení s tímto autorem. Nechat studenty hledat v různých zdrojích: v knihách, na internetu, ve slovnících atd. – ideálně tak, aby každý ve skupině pracoval s jiným médiem.

Vybraní autoři k prezentaci – jde o nejznámější autory a nejuznávanější autory.

SF:

- Arthur C. Clark
- Isaac Asimov
- Robert A. Heinlein

Fantasy:

- Robert E. Howard
- J.R.R. Tolkien
- Terry Pratchett

Horror:

- Stephen King
- H.P. Lovecraft
- Mary Shelleyová

(pořadí podle doporučení v případě méně skupinek – s menším počtem studentů stačí zástupce každého žánru, ale raději aspoň dva první: větší skupinky rozdělit na dvě menší)

Zpětná vazba – metoda „Teploměr“ – na zemi vytvořit stupnici od nuly do desítky a studenti si budou stoupat na patřičné stupně (nula nejméně, deset nejvíce): jak se ti pracovalo? Jak tě to bavilo? Dozvěděl ses něco nového? Přečteš si nějakou knihu, o které jsme tu mluvili?

Možno ale samozřejmě použít jakoukoliv jinou závěrečnou aktivitu – například uspořádání poznámek z brainstormingu do nějaké rozumné podoby (myšlenková mapa, seznam, množiny atd. + doplnění nových věcí)

Poznámka pro knihovníky:

Drtivou většinu informací naleznou studenti sami a sami je také budou prezentovat. Během lekce by se měli naučit vyhledávat a skládat informace k sobě. Vzhledem k oblibě tohoto žánru není hlavním cílem jej představit (i když se hodně nového dozvedí), ale spíše utřídit všeobecné znalosti a naučit je tyto vědomosti třídit.

Ideálním zdrojem informací je kniha *„Jak blufovat o scifi“* – napsaná Ondřejem Neffem, který je považován za jednoho z našich předních scifistů. Je to útlá knížka, v níž je vše podstatné dobře a přitom humorně vysvětleno. Nic víc není potřeba číst

Seznam literatury k přiblížení tohoto žánru:

NEFF, Ondřej. *Jak blufovat o sci-fi*. 1. vyd. Praha: Talpress, 1999c1998, 61 s. *Jak blufovat*. ISBN 80-719-7096-4.

Fantasy: encyklopedie fantastických světů. 1. vyd. Editor David Pringle. Praha: Albatros, 2003, 272 s. ISBN 80-000-1126-3.

A jakékoliv další knihy o žánru podle toho, co je po ruce...

Obrázky:

Pro kartičky na rozlosování do skupin možno vyžít například obrázky z databanky free obrázků (černobílé pro snazší tisk):

<http://pixabay.com/cs/vet%C5%99elec-rozzloben%C3%BD-cosmic-155120/>

<http://pixabay.com/cs/drak-zv%C3%AD%C5%99e-fantazie-silueta-%C4%8Dern%C3%A1-162179/>

<http://pixabay.com/cs/dracula-nosferatu-netvor-klepeta-152214/>

Myšlenková mapa žánrů a podžánrů literární fantastiky ke stažení zde:

<http://uloz.to/xRPgZJBZ/myslenkova-mapa-scifi-a-fantasy-png>